

Nova politika do Vzhoda

Zahodnonemški zunanji minister Willy Brandt se je pred dnevi vrnil z večdnevnega uradnega obiska v Romuniji. Njegov obisk je bil zato politično pomemben, ker je Romunija edina država komunističnega tabora — če izzamemo seveda Sovjetsko zvezo — ki je vzpostavila redne diplomatske odnose z Zahodno Nemčijo in se po tem obisku tudi pripravlja poglobiti meddržavne odnose z Bonnom.

Zahodnonemška zunanja politika se je z nastopom Kiesingerjeve koalicijske vlade — v njej sodelujejo krščanski demokrati in socialdemokrati — korenito spremenila. Kancler Kiesinger je namreč dejal, da mora »Nemčija postati most med Vzhodom in Zahodom, kot je bila v prejšnjih stoletjih«. Opuščen je torej bil Adenauerjev politični koncept, po katerem je vsa zahodnonemška politika težila predvsem k ponovnemu zedinjenju Nemčije, do česar naj bi prišlo tudi s pomočjo politike zaprtja do evropskih komunističnih držav, ki vse že zdavnaj imajo redne diplomatske in druge odnose z Ulbrichtovo Vzhodno Nemčijo. Nova vlada se seveda ni odpovedala zedinjenju, temveč sodi, da bo ta cilj lažje dosegljiv, če se Bonn politično odpre evropskim vzhodnim državam in zlasti če tem stavi na razpolago svoj ogromni gospodarski potencial.

Prvi dokaz nove politike gotovo predstavlja zahodnonemški izvoz na Vzhod, ki je v prvih 5 mesecih leta 1957 dosegel vrednost 1,8 milijarde mark in se povečal za 50 odstotkov v primeri z istim obdobjem lani. Država, ki je najbolj priljubljena trgovinske odnose z Bonnom, je prav Romunija. Zahodnonemški izvoz v to državo je v prvih 5 mesecih tega leta dosegel vrednost 369 milijonov mark.

Toda tudi izvoz v ostale komunistične države se je v tem letu ogromno povečal. Tako se je vrednost izvoza v komunistično Kitajsko povečala za 75%, v Sovjetsko zvezo pa za 78%. V kratkem bo v Pragi začelo poslovati zahodnonemško gospodarsko predstavništvo in tudi Bolgarija ter Madžarska navezujeta podobne stike z Bonnom. Sami Vzhodni Nemčiji pa je konzorcij bank iz Frankfurta dal na razpolago precejšnje kredite.

Izvajanje te politike je seveda povezano z velikimi težavami Ulbrichtu gotovo ne more biti všeč, če Romunija hodi po svoji poti v navezovanju stikov z Zahodno Nemčijo, ker ta ne priznava zakonitosti njegove vladavine. Tudi s Poljsko so težave, ker še ni rešen problem meje na Odri in Nisi in ker še niso pozabljene krivice, ki so jih Poljaki doživeli od Hitlerja. Nekaj podobnega je tudi s Češkoslovaško.

Ne glede na vse te težave pa vse kaže, da je Romunija trdno odločena voditi neodvis-

(Nadaljevanje na 2. strani)

ZMEDA NA KITAJSKEM

Japnski dnevnik »Mainichi Shimbun« poroča, da je njegov dopisnik razbral z zidnih lepakov v Peking, ki so specialiteta »rdečih gardistov«, da je prišlo v avtonomni deželi Sinkiang-Ujguria in sicer v pokrajini Yili do spopadov med Kitajci in sovjetskimi oddelki. Ti so baje vpadli v to pokrajino. Sovjetski oddelki, ki so pripadali prvi sovjetski konjeniški diviziji, so bili po teh poročilih na lepkih uničeni, četudi so bili podrti od sovjetskega letalstva. Podrobnosti o teh spopadih manjkajo. Možno je, da gre za fantazije »rdečih gardistov«. Sovjetska zveza ni reagirala na ta poročila. Čudno pa bi bilo, da bi se dali sovjetski oddelki kar tako »uničiti«, če so res prišli na kitajsko ozemlje.

Radio Moskva pa je baje poročal v svoji oddaji za Kitajce, da so protimaoiistične sile zasedle vse banke in železniško postajo v mestu Kmeisui, ki je prestolnica pokrajine Suiyan v Notranji Mongoliji. Pri tem je prišlo do spopada z rdečimi gardisti, ki so stražili železniško postajo. Vojska se je pridružila protimaoiističnim demonstrantom.

Protimaoiisti so baje pretrgali tudi železniško zvezo med Tibetom in kitajskima provincama Tsinghai in Czechwan.

Kot so sporočili iz Hong-Konga, je »Dnevnik osvobodilne vojske«, glasilo maoistov, objavil članek, iz katerega je možno sklepati, da se ljudska milica, sestavljena predvsem iz kmetov, pridružuje protimaoiističnim silam. List poziva milico, naj ne posluša »lažnega vodstva«.

Kakšno nasprotje vlada med Kitajsko in Sovjetsko zvezo, se je pokazalo te dni tudi ob podpisu pogodbe o kitajski pomoči Severnemu Vietnamu. Na banketu, ki so ga ob tej priložnosti priredili severnovietnamskemu zastopstvu v Peking, je pomočnik kitajskega zunanjega ministra Li Hsien-

Nien obtožil Ruse, da »krepijo svoje posku- se, da bi se povezali z ameriškim imperia- lizmom in sabotirali vojno v Vietnamu« ter da »vodilna klika Sovjetske zveze s tem izdaja vietnamsko ljudstvo«.

Da je gibanje proti Mao Tse Tungu mnogo močnejše, kot si Evropa predstavlja po vsem tistem, kar je bilo že pisanega o »rde- čih gardistih«, dokazuje dejstvo, da po to- likih napadih maotsetungovcev predsednik kitajske republike Liu Sao Či še vedno ni odstopil. Če bi se čutil osamljen, bi se bil spričo tolikega pritiska gotovo že odpove- dal svoji funkciji in izginil kam v zatišje. Mao Tse Tungov položaj je torej najbrž mnogo bolj šibek, kot si zahodna javnost predstavlja. Njegov vpliv na nekaj stotisoč ali morda milijonov nezrelih »rdečih gardi- stov«, starih od 10 do 18 let, še ne pomeni, da ima za seboj večino nad 700-milijonske- ga kitajskega naroda.

Po Peking, baje kroži zdaj Liu Sao Či-jev »zagovor« ali bolje rečeno polemični spis proti njegovim nasprotnikom. Vse ka- že na to, da ima Mao Tse Tung najmoč- nejšo zaslombo ravno v Peking, in še v ne- katerih mestih osrednje Kitajske, medtem ko ima Liu Sao Či pristaše predvsem v provincah, pa tudi v milijonskem industrij- skem in pristaniškem Šang-haju, kjer je prišlo zadnje dni spet do množičnih spo- padov med Mao Tse Tungovimi in Liu Sao Čijevimi pristaši.

Po najnovejših poročilih se nemiri na Ki- tajskem vedno bolj širijo. Upori vojakov se množijo. V oblasti nasprotnikov Mao Tse Tunga je že baje tudi obmejna kitaj- ska dežela proti Severnemu Vietnamu. Šest provinc je že skoro v odkritem uporu in ta vedno bolj zadobiva obliko državljanske vojne.

TITOVO POSREDOVANJE

10. t. m. je odpotoval jugoslovanski predsednik Tito na tridnevni uradni obisk v Egipt. Poleg drugih osebnosti ga spremlja tudi Edvard Kardelj. Egiptovski dnevnik »Al Ahram« navaja kot vzrok obiska pri Gamal Abdel Nasserju podpis trgovin- skega sporazuma med Jugoslavijo in Zdru- ženimi arabskimi državami (ZAR).

Svetovni tisk pa govori po članku v dnevniku »Washington Post« tudi o drugih Titovih prizadevanjih. Pred nekaj dnevi je namreč sprejel na Brionih Katarino Gra- ham, predsednico založniškega podjetja o- menjenega važnega ameriškega dnevnika. Tito je imel s časnikarko političen razgo- vor, ki ga ona podaja v svojem listu.

Tito baje prinaša Nasserju sprejemljiv

načrt za mirovno pogodbo med Izraelom in Arabci. Predlog predvideva umik izraelskih čet iz vsega zasedenega ozemlja, ki je pred zadnjim oboroženim spopadom pripadalo Egiptu. V zameno pa bi Izraelska država dobila od arabskih držav pravno in dejan- sko priznanje svojega obstoja ter medna- rodno jamstvo za svoje meje. Izraelci bi imeli tudi pravico proste plovbe skozi Sue- škí prekop in Akabski zaliv. To naj bi jim jamčila ONU ali pa štiri velike sile: Ame- rika, Velika Britanija, Sovjetska zveza in Francija.

Časnikarka dodaja, da je Tito izjavil, da se bo položaj na Bližnjem vzhodu zelo

(Nadaljevanje na 3. strani)

RADIO TRST A

• **NEDELJA**, 13. avgusta, ob: 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Prenos sv. maše iz župne cerkve v Rojanu; 10.15 Poslušali boste... Od nedelje do nedelje na našem valu, 11.15 Oddaja za najmlajše: »Mlada pirata«. Mladinska igra, napisal Franc Jeza; 12.00 Nabožna glasba; 12.15 Vera in naš čas; 14.30 Sedem dni v svetu; 15.15 Dalmatinski ljudski motivi; 16.00 »Hudobni človek«, radijska suita v desetih slikah, napisal Stefano Landi, prevedel Martin Jevnikar. Igra RO., režira Stana Kopitar; 17.30 Vabilo na ples; 19.30 Poje zbor »Jacobus Gallus« iz Trsta pod vodstvom Ubalda Vrabca; 20.30 Iz slovenske folklorne — Rado Bednarik: »Pratika za drugo polovico avgusta«; 21.00 Kromatična fantazija, večerni koncert zabavne glasbe; 22.10 Sodobna glasba; 22.45 Antologija jazza.

• **PONEDELJEK**, 14. avgusta, ob: 11.50 Zvočne razglodnice; 12.10 Počitniška srečanja, pripravlja Saša Martelanc; 13.30 Priključene melodije; 17.20 Glasba za vaš transistor; 17.50 »Sv. Klemen v Rimu«, pripravil profesor Rafko Vodeb; 19.00 Jaš Gawronski: Anketa o Poljski; 19.15 Zbor Radiotelevizije Zagreb; 21.00 Slike iz narave v slovenskem pripovedništvu: »Ciril Kosmač«, pripravil Franc Jeza.

• **TOREK**, 15. avgusta, ob: 9.00 Prenos sv. maše iz župne cerkve v Rojanu; 10.50 Otroški zbor »Kraški slavček« iz Nabrežine pod vodstvom Sergeja Radoviča in Erminija Ambrozeta; 11.00 »Repentaborska Mati božja«, Radijska zgodba, napisal Rado Peterlin. Igra RO., režira avtor; 12.00 Rado Bednarik: »Pratika za drugo polovico avgusta«; 16.30 Koncert komornega orkestra »Glasbene Matice« iz Trsta pod vodstvom Oskarja Kludra. Sodeluje pianist Aleksander Bevilacqua; 17.5 Ob 250-letnici kronanja Svetogorske Matere božje, pripravil mons. Rudolf Klinec; 18.00 Marijine pesmi poje Cerkveni zbor z Opčin pod vodstvom Staneta Maliča; 19.00 »Od Apeninov do Andov«. Mladinska zgodba. Zgodnja oddaja; 20.30 Johann Strauss: »Cigan baron«, opereta v treh dejanjih.

• **SREDA**, 16. avgusta, ob: 11.50 Glasbila in barve; 12.10 Žena in dom; 17.20 Glasba za vaš transistor; 17.50 »Sodobna psihofarmakologija«, pripravil dr. Rafko Dolhar; 18.30 Godalni kvartet iz IOWE; 20.30 Simfonični koncert. V odmoru (približno ob 21.05) Knjižne novosti: »Slovensko slikarstvo« (Milko Bambič).

• **CETRTEK**, 17. avgusta, ob: 12.10 Znanost in tehnika; 17.20 Glasba za vaš transistor; 17.50 Odvetnik za vsakogar, pravna posvetovalnica; 18.00 Zbor »Giuseppe Schiff« iz Chiopris-Visconeja; 19.00 »Zlata skrinjica« otroške pesmi in skladbe, pripravila Desa Kraševac; 20.30 »Statistika«, radijska drama, napisal Endre Vészi, prevedel Vinko Beličič; 21.35 Jazzov kotiček.

• **PETEK**, 18. avgusta, ob: 12.10 Med tržnimi stojnicami; 13.30 Glasbeno potovanje okoli sveta; 17.50 Kam v nedeljo?; 18.30 Slovenski solisti; 19.00 Zbor »Vinko Vodopivec« iz Kromberka, vodi Alojz Pavlin; 21.00 Koncert operne glasbe.

• **SOBOTA**, 19. avgusta, ob: 11.50 Orkestri lahke glasbe; 12.10 Alpska jezera; 13.30 Semenij plošč; 14.45 Pojeta: Wilma Goich in Claudio Villa; 16.00 Glasbena oddaja za mladino; 16.00 Avtoradio; 16.30 »Solzice«, Napisal Prežihov Voranc; 17.50 Ne vse, toda o vsem; 19.00 Počitniška srečanja; 19.15 Igra pianist Errol Garner; 19.30 Nastopi zabavnih ansamblov; 20.30 Teden v Italiji; 21.00 Aleksander Marodič: »Lažni begunci«; 21.25 Vaški ansambli; 22.15 Marko Tajčević: Sedem balkanskih plesov. Karol Pahor: Istrijanka; 22.45 Za prijeten konec tedna.

TEDENSKI KOLEDARČEK

13. avgusta, *nedelja*: Lilijana, Hipolit
14. avgusta, *ponedeljek*: Demetrij, Anastazija
15. avgusta, *torek*: Vnebovstje D. M.
16. avgusta, *sreda*: Rok, Branislav
17. avgusta, *četrtek*: Radivoj, Hiacint
18. avgusta, *petek*: Helena, Lenčka
19. avgusta, *sobota*: Ljudevit, Ludvik

Izdajatelj: Engelbert Besednjak • Glavni urednik: Engelbert Besednjak • Odgovorni urednik: Drago Legiša • Tiska tiskarna »Graphi«, — Trst, ulica Sv. Frančiška 20 — telefon 29-477

Razdvojeni Arabci

Sestanek zunanjih ministrov arabskih držav v Kartumu se je končal z neuspehom. Niso se mogli sporazumeti o ničemer razen o tem, da ne bodo začeli pogajanj z Izraelom, kljub nasvetom sovjetske in ameriške vlade. Zunanji ministri se bodo 26. avgusta ponovno sestali v Kartumu in tedaj bodo določili datum »vrhunskega« sestanka arabskih držav. Državni poglavarji naj bi na njem določili nadaljnjo skupno politiko do Izraela. Vse kaže, da si arabske države o tem nikakor niso edine, ker nekatere bi hotele nadaljevanje vojnega stanja vse do »uničenja« Izraela, druge, zlasti Tunizija, pa presojajo položaj bolj realistično in so za pogajanja, zavedajoč se, da bo edino tako mogoče spraviti Izraelce vsaj iz de'a zasedenih pokrajin.

Pa tudi tisti, ki so za »trd način«, kot npr. Nasser ali Bumedien, so razdvojeni sami v sebi, ker se zavedajo, da tako ni pričakovati uspehov.

SPLOSNA STAVKA V STAREM DELU JERUZALEMA

V nedeljo zjutraj se je začela v starem (doslej arabskem) delu Jeruzalema splošna stavka Arabcev proti priključitvi tega dela mesta izraelskemu Jeruzalemu. Zaprtih je ostalo okrog dva tisoč trgovin, restavracij in drugih javnih lokalov; le tri pekarnice so poslovale. K stavki je pozval neki »Obrambni odbor arabskega Jeruzalema« iz protesta proti združitvi Jeruzalema. Poziv na stavko je naslovil na prebivavstvo z letaki, katere so raznašali mladi ljudje. Policija jih je nekaj aretirala pod obtožbo, da so strahovali trgovce, da morajo zapreti trgovine. Letaki so tudi pozivali arabsko prebivavstvo, naj ne plačuje davkov in naj ne bo »pokorno kolonializmu in Judom«. Stavka je trajala 24 ur.

To demonstrativno splošno stavko so uпрizorili Arabci v zvezi s prihodom U Thantovega osebnega predstavnika Nils-Vorana Cussinga v Jeruzalem. Dokazala naj

bi mu nezadovoljnost Arabcev, ki so prišli pod oblast Izraelcev. K stavki in demonstracijam je pozival jeruzalemske Arabce tudi radio Amman, vendar pa ni prišlo razen stavke in aretacij mladeničev, ki so raznašali letake, do nikalih demonstracij in nemirov, pa tudi posebne napetosti ni bilo opaziti.

Nils-Voran Cussing je prispel v Jeruzalem iz Jordanije; to je že njegov drugi obisk v Izraelu v zadnjih štirinajstih dneh. V razgovorih s predstavniki izraelske vlade skuša doseči sklenitev nekaterih sporazumov z Jordanijo, posebno glede vrnitve Arabcev, ki so v prvem strahu zbežali pred Izraelci v Jordanijo, in glede izmenjave ujetnikov. Sklenjen je bil nov sporazum, po katerem se lahko Arabci vrnejo v izraelski del Palestine, ki je prišla v zadnji vojni pod oblast Izraelcev, še do konca avgusta. Po prvotnem sporazu je bil za to določen le čas do 10. avgusta. Cussing se bo med tem svojim obiskom podal na razna prej arabska področja Palestine.

Medtem ko je vladal nekaj dni na izraelsko-jordanski meji mir, je v nedeljo spet prišlo do nekajminutnega streljanja med izraelskimi in jordanskimi stražami severno od Jerihe. Žrtev ni bilo. Izraelci trdijo, da so začeli streljati Jordanci.

NE BO MIRU BREZ DIREKTNIH POGAJANJ

Izraelski zunanji minister Abba Eban pa je izjavil, da bo Izrael zavrnil vsakršen poskus rešitve izraelsko-arabskega spora, ki ne bo upošteval direktnih mirovnih pogajanj med spornima strankama. Rekel je, da bodo skušali prevariti Izrael z raznimi vabami in zvijačami, toda Izrael jim ne bo nasedel. Tudi sporazumi med velikimi silami ne morejo vsiliti poravnave med narodi na Bližnjem vzhodu, je dejal. Do poravnave lahko pride samo z direktnimi pogajanj med zainteresiranimi državami.

Upajo samo v orožje

Ameriško vojno letalstvo zadnje dni masovno bombardira cilje v Severnem Vietnamu, posebno termoelektrarno v Ben Thu-yu. To elektrarno so Američani enkrat že razrušili, a so jo Severnovietnamci obnovili.

Vietkongovci vračajo udarce zlasti s sabotažnimi akcijami. Na reki Dong Ha so poškodovali z eksplozivom zasidrano izkrvalno ladjo »LCU«, pri čemer sta bila ranjena dva mornarja. Sabotaži pripisujejo tudi eksplozijo v skladišču municije v oporišču mornariških strelcev v Phu Baiu. Uničenih je bilo 700 ton municije. Eksplozija se je dogodila v soboto. Gverilci pa so sestrelili južno od Kaigona ameriški lovski bombnik »F 100 Supersabre«.

NOVA POLITIKA DO VZHODA

(Nadaljevanje s 1. strani)

no zunanjo politiko in se predvsem ozirati na svoje lastne koristi. Dokaz za to so njeno posebno stališče v kitajsko-sovjetskem sporu, njeno posebno stališče o izraelsko-arabskem spopadu in končno tudi novi njeni odnosi z zahodno Nemčijo.

Sklep ameriškega predsednika Johnsona, da pošlje v Vietnam še 45 000 mož, je dokaz, da mislijo Združene države vojaško akcijo v Vietnamu še okrepiti in da je torej mir še daleč. Ta je gotovo odvisen samo od pogajanj, ne pa od zmage orožja. Vendar se zdi, da se obe strani zanašata samo na orožje.

—0—

Novice po svetu

Glavno mesto Združenih držav Washington šteje med svojim prebivavstvom 63% črncev. To daje slutiti pomen črnega vprašanja v Združenih državah, ki ga bo absolutno treba kmalu rešiti, če Američani ne žele pahnuti svoje velike dežele v kaotične razmere ali v diktaturo.

Rasni nemiri v Združenih državah zajemajo še druga mesta. Letos je bilo ubitih pri takih nemirih že 72 ljudi.

Na letališču v Bukarešti so vlomili v letalo nemškega zunanjega ministra Brandta, ki je bil tam na uradnem obisku. Verjetno gre le za tatove.

TRAGEDIJE IZOBILJA

Statistični podatki v najnaprednejših državah sveta — v Združenih državah, na Švedskem, v Nemčiji in drugod — razkrijajo zadnja leta nenavaden pojav, da je smrtnost v teh državah sorazmerno večja kakor v državah tiste kategorije držav, ki je po življenjski ravni za njimi na lestvici izobrazbe in gospodarskega obilja. Ta pojav se kaže tudi v Sloveniji v odnosu do drugih republik. Slovenija izkazuje večjo smrtnost kot nekatere manj razvite republike. Ta na prvi pogled čudni pojav pa je povsem razumljiv in logičen, kajti večje smrtnosti ne povzročajo nižja raven zdravstvene preventive ali kakšne nove epidemije, ampak prav visoka življenjska raven sama, ali bolje rečeno, tisto, kar je znak in posledica izobilja — motorizacija in visoko število samomorov.

AVTOMOBIL NI KRIV

V Združenih državah je bil za letošnji praznik neodvisnosti 4. julija presežen sleherni dosednji višek v številu mrtvih na cestah, v Sloveniji pa se je dogodilo ravno tako za državni praznik pred nekaj tedni strašna avtomobilska nesreča blizu Logatca, pri kateri se je ubilo pet ljudi, eden pa je bil hudo ranjen. Poleg tega pa se dogajajo seveda tako v Združenih državah kot v Sloveniji in v vseh industrijsko naprednejših državah vsak dan še druge avtomobilske nesreče z mrtvimi in ranjenimi. Avtomobil kot vzrok smrti je marsikje že na enem prvih mest v statistikah smrtnosti. Svoje pa doprinese tudi letalski promet, četudi v mnogo manjši meri. Avtomobil je tisti, ki zahteva kot pravi pločevinasti malik našega časa največ smrtnih žrtev. Njemu velja tudi največje čestčenje množic v našem času.

Seveda avtomobil samo po sebi ni kriv. To je samo sredstvo, samo stroj, ki ga je možno uporabiti v dobro in slabo. Kriv je človeški egoizem, pa tudi nesposobnost povprečnega človeka, da bi v umskem in moralnem pogledu dohajal nagli napredek moderne tehnike. V motornih vozilih, ki drve s hitrostjo 80, 100 ali tudi 120 km na

uro po evropskih in ameriških cestah, se de za krmilom enako povprečni, tehnično morda sposobni, moralno pa ne dovolj sposobni ljudje, kot so se pred sto leti vozili v kočijah in na počasnih kmečkih vozovih. Toda takrat niso ogražali ne sebe ne drugih. Zdaj, s hitrostjo 80 ali 100 km v vozilu iz pločevine in jekla pa so postali z enako mentaliteto nevarnost za sebe in druge.

IZOBILJE POVZROČA OBJESTNOST

Ta problem postaja akuten in sploh eden najhujših, če ne najhujši problem našega časa, ter kliče po rešitvi. Rešitev ne more priti samo od posameznika, čeprav je tudi vsak posameznik dolžan, da se za svoje odgovornosti do soljudi na cesti. Ta problem mora reševati družba kot celota in to v okviru držav in občin, pa tudi na mednarodni ravni, s sporazumi in sklepi naddržavnega značaja. Poleg neprestane in stroge etične in prometne vzgoje, s katero naj bi začeli že pri mladini v osnovnih šolah, bi morali uvesti tudi neko obliko etične vzgoje za odrasle, morda že v zvezi s šoferskim izpitom, in predvsem mnogo strožje sankcije proti vsem, ki kršijo prometne predpise, zlasti proti avtomobilistom, ki so na cesti najnevarnejši, če izgube čut za razsodnost in odgovornost.

Izobilje povzroča objestnost v ljudeh — ne v vseh, a v tistih, ki zaradi promajhne izobrazbe ali zaradi moralne šibkosti niso sposobni, da se uprejo njegovim skušnjavam in nevarnostim. Tej objestnosti je treba stopiti na prste in osvoboditi človeka pred malikovanjem stroja. Smrt na cesti ne sme biti smatrana za nekaj nujni smrtni davek temu maliku, ampak za zločin. Kakor je človeštvo z napredovanjem

svojih razumskih in moralnih sposobnosti odpravilo smrtne žrtve nekdanjim pogan-skim malikom, tako mora biti danes sposobno tolikega umskega in moralnega napredka, da napravi konec smrtnim žrtvam malikom iz pločevine. Čas je, da se vrnete na ceste industrijskega sveta red in varnost. Drugače bomo zašli v kaos, ki ne bo samo prometni, ampak moralni.

Tudi naraščajoče število samomorov pomeni strahoten opomin, da z našo civilizacijo nekaj ni v redu. Tehnični in gospodarski napredek sam po sebi gotovo ni vzrok tega obupavanja nad življenjem. Vzroki, da napravljajo samomore že otroci, pa tudi starčki, ki nimajo več daleč do groba, ima globlje vzroke. Ta vzrok je v egoizmu, v tem, da ogromna večina ljudi — in tudi vse družbene plasti — mislijo samo nase in na svoje koristi, le malo-

OBVESTILO

Zaradi običajnih počitnic ob Velikem šmarnu bo izšla prihodnja številka Novga lista v četrtek, 24. avgusta.

Uprava N. L.

kdo pa se zmeni za moralno ali socialno stisko svojega bližnjega. Za to enostavno nima več časa, ker je prezaposlen s svojo gonjo za višjo življenjsko ravno ali še večkrat za golo zabavo. Ljudje postajajo sredi vrvenja modernega časa notranje vedno bolj osamljeni in mnogokrat ne najdejo več stika med seboj ter si zato tudi ne morejo pomagati v stiski.

EGOIST HOČE UŽIVATI SAM

Pred kratkim smo brali o pretresljivi tragediji v Združenih državah, kjer je mlad moški ustrelil ženo in sebe, 4-mesečni

(Nadaljevanje na 7. strani)

Izraelci mislijo na nov prekop

Na posredovanje norveškega generala Od-da Bulla, U Thantovega predstavnika in predsednika komisije za nadziranje premirja, sta Egipt in Izrael pristala na to, da mesec dni ne bosta poslala svojih stražnih čolnov v Sueški prekop, da bi bili tako preprečeni spopadi, ki bi lahko privedli do obnovitve vojne. Vendar se Egipt baje ne drži tega sporazuma in Izrael je že protestiral pri Združenih narodih.

KAJ BO S SUEŠKIM PREKOPOM?

Svetovni tisk ugiba, kaj bo s Sueškim prekopom. Vsa evropska plovba ima veliko škodo od zaprtja prekopa in cene blaga, ki ga morajo prevažati okrog Rta dobre nade, se dvigajo. Tako je npr. Švica že nekajkrat povečala ceno bencina, ki je bil doslej tam med vsemi evropskimi državami najcenejši. Cene bencina in nafte so se povečale tudi v Nemčiji in v nekaterih drugih državah. Vendar pa do krize v preskrbi z bencinom in nafto ne bo prišlo, kajti preskrba z njima je zagotovljena. Le stroški prevoza so veliko večji zaradi plovbe okrog Afrike.

ZAPORA SUEŠKEGA PREKOPA

Sueški prekop bi mogli baje očistiti v treh mesecih, toda dokler se Izrael in Egipt ne sporazumeta, da bodo smele pluti

skozi prekop tudi izraelske ladje, bo ostal prekop najbrž zaprt. In to morda za dolgo časa.

Zaradi zapore Sueškega prekopa je zelo upadel tudi tranzitni promet skozi koprski pristan, pa tudi ves pristaniški promet je padel. Popravljal se je šele zadnje dni, ko so prispele ladje, ki so pluile okrog Afrike.

Kot je slišati, pa nameravajo zgraditi Izraelci nov prekop preko svojega ozemlja, to je preko pustinje Negev. Za zdaj jim manjka le denarja za to. Upajo pa, da bodo finančno pomagale pri gradnji prekopa tiste države, ki bi bile zaradi svoje plovbe zainteresirane na njem, posebno evropske. Posebno važen pa bi bil tak prekop za petrolejske družbe, zato Izraelci zatrdno računajo na njihovo pomoč. Seveda pa bi pomenilo to konec egiptovskega nadzorstva nad plovbo iz Sredozemlja proti vzhodu.

Kdor pozna Izraelsko žilavost in podjetnost, ne dvomi, da bi bili ta načrt tudi sposobni uresničiti. S tem bi dobili Izraelci v roke stalen in donosen vir dolarskih dohodkov, strateški pomen njihovega ozemlja bi se zelo povečal, arabskim državam in posebno Egiptu pa bi prizadeli nepopravljiv udarec. Kopanje prekopa bi stalo nekaj milijard dolarjev (zdaj omenjajo dve milijardi). Pri tem bi uporabljali tudi atomske podzemeljske naboje.

TITOVO POSREDOVANJE

(Nadaljevanje s 1. strani)

poostril, če se izraelske čete ne umaknejo z zasedenega ozemlja. Arabci namreč ne mislijo odjenjati.

Titov načrt je torej jasen: Izraelci naj se umaknejo na stare meje, zato bo pa uživala njih država mednarodno jamstvo za svoj obstoj. Če bi vladi v Kairu in Tel-Avivu pristali na to rešitev, bi bil zagotovljen mir za daljšo dobo na stikališču dveh semitskih, a med seboj sovražnih narodov, in na križišču svetovne gospodarske politike.

V jugoslovanskih krogih sodijo, da bi Moskva in Washington bila voljna sprejeti ta načrt. Jasno pa je, da je njegova uresničitev odvisna od pristanka vseh arabskih držav in ne samo od Kaira. Znano pa je, da sta zlasti Alžirija in Sirija najbolj nasproti kakemu pomirjenju med Arabci in Izraelci.

—0—

V Romuniji je utonilo v nedeljo okrog 100 ljudi, ko se je prevrnil parnik na nekem jezeru blizu Bukarešte.

Tržaškega

Strogost na cestah

Za letošnje velikošmarne počitnice je pripravilo notranje ministrstvo široko razpreno varnostno službo na vseh glavnih cestah. Minister Taviani je rekel, da je treba cestne nesreče preprečiti, ne pa samo kršitelje prometnih predpisov kaznovati. Zrtev divjaškega dirjanja je vedno več. Že od prve avgustove sobote do ponedeljka je bilo na italijanskih cestah 36 mrtvih in 140 ranjenih. Število žrtev se bo, kot kažejo dosedanje statistike, še povečalo med

prihodnjo soboto in koncem meseca. Leta 1965 je število smrtnih žrtev v tem obdobju doseglo žalostno prvenstvo 305.

Da bi se število smrtnih žrtev v letošnjih počitnicah zmanjšalo, bodo uporabljali tudi helikopterje, ki bodo iz zraka nadzorovali promet na najživahnejših prometnih žilah. Najbolj divjim vozačem pa bo policija kar na mestu odvzela vozno dovoljenje. Gotovo bodo ti ukrepi nekoliko pomagali. Najbolj koristno bi pa seveda bilo, če bi se vsak motoriziranec zavedal zlatega pravila: vozi previdno, če hočeš priti do cilja.

—0—

Pisma uredništvu

Spoštovano uredništvo!

Zdaj ko je poletni počitniški oddih v glavnem za nami in se bližamo X. slov. špodnim igram, mi misel silí nazaj v preteklo dogodke.

Tako smo pred kakim mesecem ali več izsledili v Primorskem dnevniku dve pismi, ki ju je uredništvo objavilo brez vsakega komentarja. Škoda! Problem, ki sta se ga pismi dotaknili, je bil namreč za nas izredne važnosti. Prvo pismo je dnevniku poslalo v objavo Prosvetno društvo Prosek-Kontovela in se je v njem zgražalo nad dejstvom, da je športno društvo »Primorje« imelo svoj redni občni zbor v italijanskem jeziku. Drugo pismo pa je poslalo športno društvo »Primorje« in je v njem opravičevalo gornje dejstvo.

Najprej: vsa čast Prosvetnemu društvu s Proseka-Kontovela, da je pograjalo obnašanje vodstva š. d. »Primorje«! Le kaj je slednje pričilo, da je začelo uvajati na svojih občnih zbora — in sklepamo, da tudi na sejah in sestankih — italijanski občevalni jezik, potem ko se še živo spominjamo, kakšen vrag je nastal v italijanskih nacionalističnih krogih, ker je »Primorje« nosilo slovensko ime?! Kaj morda »Primorje« ni več na tem, da bi bilo še nadalje slovensko športno društvo, in bi rado postalo »triestinsko«, »fratelančno« ali »mednarodno« društvo? Če je tako, zakaj ne povedo javno in odkrito domačinom in ostali slovenski športni javnosti, da bomo vedeli, s kakšnim društvom imamo opravka. Tako obnašanje me zelo spominja na tiste slovenske učitelje, ki pošiljajo otroka v italijansko šolo, čeprav sami učijo na slovenski šoli.

Pa ni samo to: je tudi stvar principa. Kolikor mi je znano se je v športnem društvu »Primorje« — ki ima za seboj nadvse čisto in častno zgodovino — vedno in povsod govorilo samo slovensko! Zakaj naenkrat taka sprememba? Kako more, recimo, 50 domačinov govoriti na občnem zboru, ki je bil na Proseku, samo v italijanski, samo zato, ker je bilo prisotnih kakih 5 ali 6 italijanskih so državljancev? Kakšen princip enakosti je to? In dvojezičnost? Zakaj se naši politiki — od Bernetičeve do Skerka — tako borijo za dvojezičnost, če pa sami pljunemo nanjo? In to na Proseku, in še v Prosvetnem domu vrh vsega! Če je vodstvo »Primorja« hotelo biti »fair« in olikano do prisotnih italijanskih so državljancev (oziroma bivših Slovencev ali pa takih, ki stanujejo že dvajset let na Proseku), bi moralo voditi občni zbor vsaj v obeh jezikih. Tretje poti za nas ni! Kajti če gremo po taki poti naprej, potem ne bo minilo mnogo časa, ko bodo tudi razna godba na pihala, gospodarska društva, pogrebna društva itd. po naših vaseh začela uvajati kot občevalni jezik italijansčino. In to bi bil začetek našega konca.

In ko smo že pri občevalnem jeziku: kako se morejo nekatera športna društva (tu ne mislim samo na »Primorje«) še imeti za slovenska, če pa je njih »uraden« občevalni jezik v glavnem italijanski? Mar je ne bodo zaradi nekaj igravcev, ki so prišli iz mesta na pomoč (tudi tega ne razumem, ko pa ja toliko domačih fantov, ki bi tako radi igrali za svoje barve in bi igrali vsaj tako dobro kot ti »importiranci«) vsi ostali igravci prešli na italijanski jezik? Kolikor sem se mogel prepričati, so častna izjema »Primorec« iz Trebča in »Breg«. Vsa čast takim društvom! Predlagal bi, da bi odslej naprej podpirali (moralno in finančno) samo takšna društva!

S spoštovanjem

Sledi podpis

EGS IN VZHODNE DRŽAVE

Na pobudo tržaške pokrajine bo od 22. do 24. septembra v Trstu študijsko zborovanje o temi: »Evropska gospodarska skupnost in vzhodne države«. Poleg tukajšnjih strokovnjakov se bodo zborovanja udeležili predstavniki Jugoslavije, Poljske, Bolgarije, Češkoslovaške, Madžarske in Sovjetske zveze.

—0—

RAZPIS MEST ZA ASISTENTE NA ZNANSTVENEM LICEJU

Pokrajinski odbor je razpisal natečaj za naslednja mesta na znanstvenem liceju s slovenskim učnim jezikom v Trstu:

1. mesto asistenta za kemijo
2. mesto asistenta za fiziko
3. mesto asistenta za risanje
4. mesto asistenta za prirodoznanje.

Prosivci morajo imeti maturo na klasičnem ali znanstvenem liceju, morajo popolnoma obvladati slovenščino in morajo biti italijanski državljani.

Prošnje za priprave k natečaju je treba vložiti pri glavnem tajništvu pokrajine do 12. ure dne 19. avgusta 1967.

Vsa potrebna navodila se dobijo v tajništvu znanstvenega liceja (Strada di Guardiella 13/1) med uradnimi urami.

VPISOVANJE V ZNANSTVENI LICEJ V TRSTU

Na znanstvenem liceju s slovenskim učnim jezikom v Trstu, ki ima poleg razredov z znanstvenim učnim načrtom tudi razrede klasične gimnazije in liceja, je VPISOVANJE za šolsko leto 1967-1968 vsak dan od 10. do 12. ure v tajništvu zavoda — Strada di Guardiella števil. 13/1.

Vpisovanje se konča dne 25. septembra 1967.

ŠTUDIJSKI DNEVI SLOVENSKEGA IZOBRAŽENCEV V DRAGI PRI BAZOVICI

Prvega, drugega in tretjega septembra bodo spet študijski dnevi slovenskih izobražencev v Dragi pri Bazovici. Zaradi tehničnih težav smo preselili letošnje srečanje s Koroške ponovno v Drago.

V soboto dopoldne in prve popoldanske ure se bodo sestali delegati, ki jih pošljejo osrednje organizacije s Koroške, iz Goriške in Tržaške, v soboto popoldne ob 17. pa se prične prvo predavanje, namenjeno vsem udeležencem.

Podroben razpored bo objavljen v časopisju. Glavna pozornost bo posvečena študiju, kako naj slovenski izobraženec v današnjih razmerah najbolj uspešno opravlja svoje poslanstvo in kako naj približa današnjemu stanju naroda svoje narodno obrambno, kulturno prosvetno, politično in dušnopastirsko delo.

Prijavite se do 27. avgusta na naslov: Društvo slovenskih izobražencev, Trst, v. Donizetti 3.

Beneška Slovenija

Prapotno:

BREZ VODE

Stalna poletna nesreča za mnoge slovensko-beneške vasi je pomanjkanje vode. Vodovodno omrežje je v zadnjih letih že precej razpeljano tudi do zakotnih vasic. Toda kaj pomaga, ko pa večkrat usihajo napajalni viri ali pa se pojavijo okvare na vodnih cevih. V takih primerih morajo prebivalci hoditi tudi po uro da'leč iskat dragocene tekočine.

Nekaj podobnega se je zgodilo prejšnji teden v vaseh okrog Prapotnega. Deževje je zmehčalo zemljo in z gorskih pobočij so se valili zemeljski usadi, ki so ponekod pokvarili vodovodno napeljavno. Več vasi je ostalo brez vode in si jo morajo dovažati iz sosednjih krajev.

To je tudi opomin za tehnične izvedence pri vodovodih, da te primerno zavarujejo ali pa da jih napeljejo po bolj varnih krajih.

OBVESTILO

Občinske uprave Devina-Nabrežine, Zgonika in Repentabra opozarjajo koristnike Kraškega vodovoda, naj ne zalivajo vrtov, travnikov, njiv itd. Opozorilo je v zvezi s pomanjkanjem pitne vode na področju Kraškega vodovoda.

ŠPORTNO DRUŠTVO »SOKOL« IZ NABREŽINE

Prireja mednarodni ženski odbojarski turnir

I. TROFEJA SOKOL

V soboto, 19. avgusta

ob 19. uri začetek turnirja — sledil bo PLES

V nedeljo, 20. avgusta

ob 9. uri nadaljevanje turnirja ob 19. uri koncert nabrežinske godbe na pihala

Sledil bo ples z orkestrom »5 LORDS« Deloval bo dobro založen bife

VTOP PROST

MEJNI PREHODI

Osební mejní prehodi so v zadnjem mesecu silno narastli zlasti v goriškem obmejnem odseku. Ta zajema obmejne bloke od Jamelj do Mirnika. V mesecu juliju je šlo preko teh blokov tja in nazaj 983.486 oseb, skoraj en milijon.

Najživahnejši je seveda prehod pri Rdeči hiši. Poslužilo se ga je 698.248 oseb. V tem mesecu bodo gotovo prehodi še številnejši zaradi šmarničnih počitnic.

JUBILEJ CERKVE NA TRAVNIKU

Letošnjo jesen se bodo razvijale velike slovesnosti v spomin na dvestoletnico posvečenja največje goriške cerkve sv. Ignacija na Travniku. Med starimi Goričani je znana kot cerkev »pri zavitarjih«. Tako se je v ljudskih ustih popačila beseda jezuiti.

Cerkev so namreč začeli graditi jezuitje, ki so imeli na prostoru, kjer stoji danes palača INPS, velikanski samostan in kolegij, ki je obsegal ves prostor do sedanje pošte. Cerkev so začeli zidati že leta 1654. Naslednje leto se je del stavbe zrušil. Gradnja se je nadaljevala med večjimi in manjšimi zastoji do leta 1680, ko se je v cerkvi že opravila prva služba božja za god sv. Ignacija.

Stavba pa tedaj še ni bila dokončana. Leta 1716 je izklesal Benečan Lazzarini glavni oltar. Velikansko palo na presno, ki kaže. Ignacija v poveličanju je narisal jezuit Krištof Tausch iz Innsbrucka. Po njegovem načrtu so okrasili tudi slikovito baročno pročelje in oba čebulasta zvonika, ta dela so bila končana šele leta 1726. Manjkali pa so še nekateri notranji oltarji. Vsa dela pri tem monumentalnem svetišču so trajala nad sto let.

Cerkev je posvetil prvi goriški nadškof Karčl Mihael Attems v prisotnosti škofov iz Kopra, Pičana v Istri in iz Konkordije. Slovesnost se je izvršila 24. februarja 1767. Osemnajst let pozneje je postala župna cerkev.

Poleg cerkve stoji znameniti steber s kipom svetega Ignacija, postavljen v spomin ustanovitve jezuitskega reda. Pred vojno je še stal bolj na sredi Travnika. Pri stebru je bil postavljen morilni oder, na katerem so leta 1713 obglavili tri skupine tolminskih puntarjev.

- *Hanalsha dolina*

Voda je manjkala tudi v Špetru v Nadiški dolini. Dovažati so jo morali vojaki v cisternah, seveda le za najnujnejše potrebe.

Centa:

MEDNARODNA FOLKLORA

Centa je že po svoji legi in okolici zelo privlačen kraj za turiste. Občinska uprava pa zna privabiti turiste tudi z različnimi poletnimi prireditvami v širšem obsegu. Pri teh prizadevanjih jo podpira tudi pokrajinska turistična zveza in druge podobne ustanove.

Letos bo za šmarne dneve priredila že tretji mednarodni folklorni festival pod geslom »Evropa src«. Prireditve se vršijo v senčnem parku Marinelli ob hladni vodi. Za letošnji nastop se je prijavilo več folklornih skupin iz raznih držav, med temi tudi iz Jugoslavije, Nemčije, Francije, Madžarske in iz Španije. Lani je prišlo k temu narodopisnemu srečanju na tisoče gostov; letos jih pričakujejo še več.

TRGOVINE OB VELIKEM ŠMARNU

Trgovska zveza goriške pokrajine je objavila urnik trgovin za veliki šmaren. Velja za goriško, krminsko in tržiško okrožje.

V ponedeljek, 14. avgusta, bodo trgovine odprte do osme ure zvečer. Kruh in mleko bodo prodajali tudi za naslednji dan. Mesnice bodo odprte tudi popoldne.

V torek, 15. avgusta, bodo vse trgovine zaprte, razen cvetličarn, ki bodo prodajale do 13. ure.

V sredo, 16. avgusta, bodo zaprte vse trgovine. Samo mlekarne in pekarnice bodo poslovale do poldne.

DVOJE GROBOV

Prejšnji teden sta umrla v Gorici dva mozaka starega kova. Oba sta bila obrtnika, kot so bili nekoč, čeprav nista več opravljala svoje obrti v starejših letih in slučajno oba tudi po rodu Solkanca.

Prvi izmed teh vzglednih sorojakov je Lojze Vuga. Rojen je bil leta 1900 v Solkanu. Lotil se je krojaškega dela in je postal v njem pravi mojster. Iz domačega kraja je šel v goriško bogoslovno semenišče za vratarja. Ves povojni duhovniški rod je poznal vratarja in krojača Lojzeta. Saj je skoraj vsakemu bogoslovcu in duhovniku urezal nov talar. V najtežjih časih, ko je težka pest fašizma pritiskala tudi na goriško bogoslovno, je znal sicer skromni, toda bistri vratar preprečiti marsikateri hud udarec. Ko je pustil službo v semenišču, se je preselil z ženo na Korzo, kjer je še opravljal svoj poklic do zadnjega. Številni njegovi znanci, zlasti iz duhovskih vrst, se spominjajo v molitvi trdnega krščanskega in narodnega moža.

Prav podobnega kova mož je bil tudi Silvester Koršič, ki so ga pokopali v začetku meseca na štandreškem pokopališču.

Pokojni globoko verni in zavedni Korsič je bil rojen v Solkanu leta 1884. Izučil se je v značilni solkanski obrti, v mizarstvu. Že pred prvo svetovno vojno je sodeloval pri prosvetnih društvih in na koru zlasti kot pevec tenorist. V prvi svetovni vojni je užil marsikaj hudega kot vojak na vseh frontah, celo na nemško-francoski pred Verdunom.

Z ženo Josipino si je postavil z lastno marljivostjo hišico na solkanskem polju, kjer je preživel vse svoje življenje v bridkih in v lepih časih. Poskrbel je za vzorno vzgojo svoje družine. Skromnega, a na tiho delovnega moža je spremilo k zadušnici na Travniku in h grobu v Štandrež veliko številno duhovnikov in pogrebcev. Bog bo pokojnemu Silvestru gotovo milostljiv plačnik.

Krmin:

OBCINSKA UPRAVA NA DELU

Novi župan Luciano Stecchina je že prevzel svoje posle, potem ko je prejšnji teden položil predpisano prisego v roke goriškega podprefekta.

V svojih izjavah je novi župan potrdil, da bo vložil vse svoje moči za razvoj mesta in potrebe prebivalstva. Sestavljen je tudi novi občinski odbor, v katerem so po večini prejšnji možje. Odborniško mesto za finance je v rokah slovenskega podjetnika Iva Prinčiča, ki je opravljal iste posle že v prejšnji upravi.

Iz Goriške

V Krminu se je pomnožilo tudi število volivcev. Volivna komisija je ugotovila, da je vpisanih v sezname 569. oseb. Moških 2575, s porastkom 43; volivk pa kar 3025, s porastkom 49.

Solkansko polje:

SUSA IN PRAH

Solkansko polje, to je okraj med svetogorsko cesto in Sočo ter med državno mejo in Livado, je postalo že samostojno mestno naselje z lastno cerkvijo in faro. Ima pa še vedno izrazit kmetijski značaj, ker se raztezajo tudi med mnogimi novimi hišami še obširna obdelovalna zemljišča in njive. Zato je razumljivo, da gledajo gospodarji s skrbjo v oči, kaj bo spričo sedanje suše z jesenskimi pridelki. Zemlja je prodnata in takoj vpije vsako kapljo dežja. Suša je zajela že tudi trte, čas za jesensko setev pa že uhaja.

Sušno vreme zavija v prah vse hiše, posebno v gorenjem koncu ob cesti, ki vodi na dvolastniški blok. Ta del ceste še vedno ni asfaltiran. Hiše so pa prav tukaj najbolj strnjene, promet je pa vsak dan večji. Zato se dviga neznanski prah, ki sili v hiše in lega na njive ob cesti. Včasih je taka prašna megla, da niti ceste ne vidiš. Kupi gramoza ležijo že od zime ob cesti, tako da še ovirajo obdelovanje zemlje. Čas bi bil, da bi vsaj te kupe raztrosili po cestišču; še bolj prav in potrebno pa, da bi končno občina tudi ta kos ceste asfaltirala.

Mirnik:

GOSPODARSKE RAZMERE — SOLA

V tej najbolj zahodni in nekdanj skoro popolnoma slovenski vasi se je z leti marsikaj spremenilo. To in ono na bolje, še več pa morda na slabše.

Pri močnejših, a redkih posestnikih se kaže neki gospodarski napredek. Nekateri so si postavili sodobno urejene hleve. Lepa asfaltirana cesta, ki jo uporabljajo mnogi tujci za izlete proti Čedadu in dalje, je povzročila marsikatero izboljšavo gostišč; sedaj so v vasi že tri.

Dosti posestev pa hira, ker mladina zapušča zemljo. Nič preveč vesele slike ne daje niti versko in šolsko življenje. V jezikovno mešani fari se župnik trudi, da bi ustregel vsem vernikom. Že tako ne prevleke cerkve pa ob nedeljah niti na polovico ne napolnijo. Zato se včasih tudi nedeljske pridige menjujejo, enkrat v italijanščini, naslednjo nedeljo v slovenščini. Zdaj nameravajo odpraviti tudi šolo. Nekoč je bila v Mirniku tudi slovenska osnovna šola, a smo jo po brezbriznosti staršev in morda tudi drugih činiteljev zapravili. Slovenski otroci morajo obiskovati italijanske razrede. Prihodnjo jesen pa menda tudi teh ne bo več, ker mislijo osnovne šole v Mirniku, Rutarjih in Ankovem odpraviti in jih združiti v Dolenjah. Zupanstvo pripravlja v ta namen že prevozna sredstva za šoloobvezne otroke.

Pravilno pa je, da bi bilo čimveč šol in ne že obstoječe odpravljati. Pravilno in pošteno v duhu sodobnih demokratičnih načel bi tudi bilo, da se poskusi v Mirniku tudi s slovensko osnovno šolo, kot je že nekoč bilo.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

„Goriška srečanja“ štev. 7

Nova, sedma številka revije »Goriška srečanja« (Nova Gorica) prinaša na uvodnem mestu članek Branka Marušiča »Ob dveh jubilejih«, v katerem opozarja na pomen taborov, ki so pred sto leti razgibali primorske Slovence in so pomenili slovenski narodni prerod na tem ozemlju, in na dvajsetletnico ustanovitve Nove Gorice. O takratnih taborih pa obširneje piše Stefan Trojar v razpravi »Taborstvo gibanje na Primorskem«. V njej prikaže z zgodovinskega stališča vsak tabor posebej: v Sempasu, v Brdih pri Biljani, v Tolminu, v Sežani, v Vipavi in v Renčah (kjer pa je bil prepovedan kot še marsikje drugje na Slovenskem). Zanimiva je tudi njegova sodba o taborih.

O tem, kako so se začele pred dvajsetimi leti priprave za gradnjo Nove Gorice, pa poroča Ciril Zupanc.

Ena stran je posvečena spominu v mesecu juliju umrlemu pesniku Alojzu Gradniku. Objavljen je njegov sonet »Vrnitev« in odlomki iz tistega, kar so o njem zapisali Oton Zupančič, Josip Vidmar in Filip Kalan.

»ZDRAVJE IN OBCAN«

Dr. Lojze Rot je objavil precej dolg članek pod naslovom »Zdravje in občan«, v katerem obravnava organizacijo zdravstvene službe v Sloveniji, kar povzroča zadnje čase tam toliko polemik in skrbi, ker zmanjkuje denarja tudi za to. Članek značilno dopolnjuje fotografija »okostja« bolnišnice v Sempetru pri Gorici, ki so jo začeli graditi še pred gospodarsko reformo, pa so nato zaradi »reform« gradnjo ustavili, ko je bila bolnišnica kot ogradje že dokončana in bi bilo treba vstaviti samo še stene ter jo opremiti. Zdaj stavba seveda propada. Po pravici rečeno, ni mogoče razumeti, kako je bilo mogoče prepustiti razpadanju tako važno in veliko stavbo. Ali bi ne bilo bolj gospodarsko in v duhu reforme, da bi bili rešili premoženje, ki je bilo že vloženo vanjo, in bi bolnišnica lahko služila svojemu namenu? Zdi se, da so o tem odločali ljudje, ki so razumeli gospodarsko reformo čisto »kampanjsko« in ki niso bili sposobni, da bi premislili posledice. Revija »Goriška srečanja« pa dokazuje s tem, da ima oči odprte tudi za take »nekulturne« probleme, da je življenjska in da se v njej ne odraža le svet idej, ampak tudi dejanski svet.

TAVČARJEVA RAZPRAVA O CERKVI

Marjan Tavčar je avtor obširne razprave »Kakšno pot ubira pri nas pokoncilski Cerkev«. Razprava je v nekaterih pogledih zanimiva posebno zato, ker se pisec trudi, da bi bil objektivni. Vendar pa je v splošnem precej površna in opaziti je, da Tavčar sploh ne more doumeti bistva Cerkve

in jo pojmuje le kot »organizacijo«, ne pa kot duhovno skupnost, ki odgovarja notranjim človekovim potrebam in težnjam. V tej nesposobnosti ateistov za doumetje vloge Cerkve je pravzaprav danes glavna ovira za iskren in ploden dialog med Cerkvijo in komunističnim svetom, kakor si ga je zamislila »koncilski« Cerkev. Tavčarjev članek je kljub vsej dobronamernosti le nov dokaz te nesposobnosti, katero naj ilustrira samo kratek odlomek: »Nikoli pa cerkev (!) ni bila sposobna ali vsaj pripravljena organizirati globalne rešitve in preobrazbe vse družbe... Dobrodelniški humanizem ponuja Cerkev zmeraj istočasno s svojim »balzamom vere« (čeprav se njena karikaturnost kaj hitro konča tam, kjer se začenja nevera).«

CERKEV IN »GLOBALNE REŠITVE«

Gotovo, da je bila Cerkev v svojih vernikih in duhovnikih kdaj mlačna pri izpolnjevanju svojih nalog in tudi trda do »nevere«, vendar pa Tavčar vse prerad spregleda, da je bila pravzaprav edina, ki je v teku skoraj dva tisoč let dosledno pridigala humanost z zapovedima »Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe!« in »Odpuščaj!« in varovala idejo človeške enakopravnosti. Čimdalje motri človek zmedo zgodovine, tembolj veličastno se mu začenja odražati v njej vloga Cerkve, kljub vsem napakam, ki jih je povzročil človeški element v njej, in s tem večjim obudovanjem presoje njene vedno nove pomladitve in prilagoditve stvarnemu svetu, četudi njen namen in cilj ni »organizirati globalne rešitve in preobrazbe vse družbe,« kot ji očita Tavčar. To je prepuščala Cerkev kot duhovna družba laikom, politikom in ... strankam.

PROTISLOVJE

Taki Tavčarjevi očitki Cerkvi, da nikoli ni bila sposobna ali pripravljena organizirati globalne rešitve in preobrazbe vse družbe, so tudi v protislovju z zahtevo iz ravno istih ateističnih krogov, naj se Cerkev ne vmešava v politiko. Politika pa vendar ni drugega kot vplivanje na družbeni razvoj. Tavčar očita Cerkvi na Slovenskem sploh vsakršno organizacijsko dejavnost npr. med mladino ter trdi, da »se vsiljuje dokaj upravičen dvom, da v marsičem sedanja dejavnost Cerkve ni povsem brez političnih obeležij, ali pa je vsaj spočeta izven »duhovniških dolžnosti ter verskih in cerkvenih funkcij«. Kako pa naj bi potem »globalno« preobrazila vso družbo?

Marjan Tavčar je med drugim krivičen do Cerkve tudi, ko ji očita, da se je šele »z majhno zgodovinsko zamudo« (verjetno tudi zavoljo slabe vesti in očitkov...) vključila v dokazovanje o enakopravnosti in emancipiranosti ženske. Enakoprav-

nost ženske je uveljavila ravno Cerkev že v prvih časih krščanstva, emancipiranost žensk pa spada v kompetence političnih režimov in zakonov, ne pa v dejavnost Cerkve.

NEVEDNOST GLEDE CERKVE

Morda smo se malo preobširno pomudili pri Tavčarjevem članku, na račun drugih tudi zanimivih prispevkov, toda to se nam je zdelo potrebno, ker pri Tavčarju ne gre toliko za neko zlonamerno stališče do Cerkve, ampak za tisto tipično nevednost glede vsega, kar zadeva Cerkev, njene cilje in njeno bistvo, ki je tako razširjena med današnjo mlajšo slovensko inteligenco.

Z zanimanjem prebere človek članek Slavka Krečiča o tem, kakšno veliko delo so opravili učitelji, zlasti tudi »tečajniki« pred dvajsetimi leti na Goriškem, in kakšno je danes stanje šolstva na Goriškem v Sloveniji. D. Ivo Juvančič pa prikazuje v razpravi »Srečanja v preteklosti« rane odnose med Slovenci in sosednjim latinskim svetom, pri čemer moti nekoliko to, da ponavlja trditve, ki nikakor niso dokazane, npr. o keltskih jezikovnih in folklornih ostankih na Primorskem. Tu človek čuti, da bi se morala slovenska znanost teh stvari lotiti bolj odločno, pripravljeno in objektivno, brez vnaprej izdelanih shem.

PRIMORSKI SLOVENCISMO BOGATI V POGLEDU REVIJ

Saša Vuga je objavil odlomek iz romana »Vse-enost«, ki močno razočara s tvojim neduhovitim smešenjem nemških turistov in pomanjkanjem vsakršnega motiva, ki bi lahko vzbudil resnično zanimanje bralca.

Opozorimo naj še na članka »Za kmeta naj bo — nekoč in danes« (T.) in na daljšo kritiko revije »Zaliv«, ki jo je napisal Marijan Drobež in v kateri zastopa nasproti Pahorjevim »Glosam« v bistvu stališče, kot so ga izrazili že nekateri drugi partijski kritiki, le da manj ostro. S tem pa še nikakor nismo navedli vsega, kar prinaša ta številka revije »Goriška srečanja«.

Ce upoštevamo tržaške revije »Most«, »Zaliv«, »Mladiko« in reviji »Goriška srečanja« ter »Kapljice«, ki izhajata onkraj meje, lahko rečemo, da je Primorska danes v pogledu revij najzanimivejša in najbogatejša med vsemi vejami slovenstva.

Kulturne novice

Slovenska akademska folklorna skupina »Francce Marolt«, najboljša v Sloveniji, je odšla na dolgo gostovanje po Avstriji, Zahodni Nemčiji, Belgiji in Angliji.

V Abidjanu, glavnem mestu republike Slonokošene obale ob Gvinejskem zalivu v Afriki, se je zaključil prejšnji teden 35. mednarodni kongres PEN-klubov ali pisateljskih združenj iz 33-ih držav. Pisatelji so razpravljali o vprašanjih: pisatelj med tradicijo in kulturo; legenda in mitologija kot izvor navdiha v literaturi in umetnosti; pisatelj in dvojezičnost.

Pokristjanjenje Slovencev N. II.

Prav gotovo pa je čisto nordijska beseda brot. »Sigla til brots« je pomenilo zapeljati ladjo na plitvino. Brot ali broddr pa je pomenilo tudi brod, plitvino, prehod v reki, brotning pa prevoz z brodom čez fjord. Slovenska beseda poriniti je iz staronordijske besede brýna — poriniti ladjo na suho. In ker je ladja drsela preko lesenih drogov, je prišla od tega morda tudi beseda bruno.

Da je tudi beseda burja nordijskega izvora, smo že omenili. Njena prvotna staronordijska oblika je byrr — veter za jadrnanje. Opotekati se pa pride iz staronordijskega glagola baute, ki je pomenil opotekati se na ladji (zaradi zibanja ladje). Tudi o besedi čupa smo že govorili. Da pride ta res iz staronordijskega jezika, potrjuje beseda teslir, ki pomeni pri slovenskih ribičih na tržaški obali do 6 m dolg hlodec za držanje čupe v ravnovesju. Ta beseda izhaja najbrž iz staronordijskega glagola teygja, ki pomeni iztegniti; teslir se namreč steguje daleč od čolna in na njem so klini za vesla (glej: Zorko,

Jelinčič: »Razvoj slovenskega ribištva«, str. 4.).

Znani izraz drevo v pesmi o »barčici na morju« ni nič drugega kot nordijska beseda tre ali trā — jambor. Dorg je pomenilo ribiško vrv, ki se je vlekla za ladjo, dörk pa vezo, voz; odtod v slovenščini besede zadržga, zadržniti in morda tudi raz-trgati. Dús je pomenilo vetrno tišino, dugg pa vrv, odtod morda beseda dolga ali narečno duga.

Forka je pomenilo odriniti čoln; od tega pride verjetno slovenska beseda frkniti.

Slovenska beseda mreža gotovo ni drugega kot staronordijska sestavljanica iz marr — morje in hesje — mreža, torej dobesedno morska mreža, po čemer bi se dalo sklepati, da so pravili hesje mreži za kako drugo, »kopensko« rabo. Taka mreža je bil neke vrste kozolec, ki mu še danes pravijo na Norveškem hesje — mreža.

Zanimiv izvor ima slovenska beseda hvala, hvaliti. Hvalr je pomenilo kita ali kitovo meso, hval-taka (taka — dobiti, vzeti, za-

grabiti) pa polastiti se kita, ki ga je naplavalilo morje na suho.

Naplavljen kit je pomenil v davnini za ljudi na skandinavskih obalah veliko srečo, ker jih je za nekaj časa preskrbel z obilno hrano in maščobo. Tak dogodek je pomenil pravi božji dar in praznik. Zato so se tudi zahvaljevali Bogu zanj. Spomin na to je slovenska beseda hvala in tudi norveška beseda tak, ki tudi pomeni hvala. Obe prideta iz izraza hval-taka. Slovenščina je torej obdržala prvi del besede hval-taka, norveščina pa drugi del. Friedrich Behn piše v svoji razpravi »Predzgodovinska umetnost v Evropi« (»Ullstein Kunstgeschichte«, Frankfurt/M — Berlin, 1963, str. 45): »Gotovo si ne smemo misliti, da so mogli sodobniki teh risb (na obalnih skalah v Skandinaviji, op. avtorja) kljub vsej svoji drznosti s svojimi čolni kot orehovimi lupinami, kakor so prikazani na tistih risbah, na visokem morju uspešno napadati velika Severnega morja. Toda prijetni okus kitovega mesa in njegovo množino so gotovo znali ceniti, vendar so se morali zadovoljevati z naplavljenimi, že pogl-

(Nadaljevanje na 7. strani)

ŽENA IN DOM

45-letna Američanka si še izbira poklic

Chase Manhattan Bank je objavila študijo o vlogi žensk v ameriškem gospodarskem življenju. Iz nje je predvsem razvidno, da je danes v službi v Združenih državah sorazmerno več žensk kakor kdajkoli prej in da ta razvoj še nikakor ni dosegel viška. Danes dela skoraj 20 odst. vseh žen, katerih moške imajo službo. Še leta 1950 jih je delalo samo 14 odst. Pričakovati pa je, da se bodo odstotki zaposlenih poročenih žensk še precej zvišali.

Delajo ženske vseh starosti, prevladujejo pa ženske od 45. do 64. leta. V porastu števila zaposlenih žensk od leta 1950 do leta 1965 so zastopane ženske te starosti z več kot polovico celotnega števila. Od konca vojne se je delež starejših poročenih žensk, ki so si poiskale službo, podvojil. V začetku tega stoletja je ženska 45 let že prekosila povprečno življenjsko dobo svoje generacije, danes pa si v tej starosti še išče službo ali si celo še izbira poklic.

Značilno je tudi, da se matere z majhnimi otroki bolj potegujejo za službo kakor matere s starejšimi otroki ali ženske brez otrok. Na matere s še ne šoloobveznimi otroki odpade 23 odst. vseh zaposlenih žensk. Iz študije omenjene banke je tudi razvidno, da se ženske, ki so dalje časa študirale, rajši odločijo za službo kakor druge. Čim višjo izobrazbo ima kaka ženska, tem rajši se odloči za službo. V službi je polovica žensk, ki so obiskovale srednjo šolo, in le 20 odst. tistih, ki imajo samo osnovno šolo. Še rajši seveda sprejmejo službo ženske z višjo izobrazbo.

Na vprašanje, zakaj ženske delajo, odgovarja študija: »Iz gospodarske potrebe«. To potrjujejo tudi uradne statistike. Ženske z majhnimi otroki in katerih moške imajo sorazmerno nizke dohodke, so mnogo bolj številno zastopane v statistiki zaposlenih kakor tiste mlade ženske, katerih moške dobro zaslužijo. Kljub temu je težko točno ugotoviti, zakaj število zaposlenih žensk narašča kljub temu, da se moški zaslužki dvigajo in da se splošna blaginja neprestano večja. Spričo tega bi namreč pričakovali, da bo delalo vedno manj žensk. V resnici pa je ravno obratno. To kaže, da gospodarska potreba ni isto kot kriza. Moške

plače so se povečale od leta 1950 do leta 1965 povprečno za 85 odst. Toda moderna tehnika s svojimi mikavnimi izdelki in iznajdbami je zelo spremenila pojmovanje, kaj je potrebno in kaj ne. In mišljenje, da jim je mnogo teh izdelkov neobhodno potrebnih, sili poročene ženske v službo.

Mnoge tudi menijo, da jim spričo gospodinskih strojev in drugih olajšav ostaja dovolj časa, da lahko opravljajo poleg gospodinskega dela tudi drugo. Razen tega bi si ženske rade same prislužile denar, da bi si lahko privoščile več udobja: več novih oblek, krzna ali potovanja.

Omenjena študija navaja, da so zaslužile ameriške ženske v lanskem letu 35 milijard dolarjev. Vendar znaša povprečna ženska plača samo 1500 dolarjev na leto, kar predstavlja nekaj več kot 20 odst. celotnega dohodka povprečne ameriške družine. Pri tem pa gre po mnenju statistikov 40 do 50 odst. celotnega ženskega zaslužka za izdatke, ki so v zvezi z njeno službo, to je za obleko, vozno davke itd. tako da je dejanski prispevek zaposlene ženske k družinskemu dohodku prav skromen. Poleg tega je treba upoštevati, da se je razlika med moškim in ženskim zaslužkom v Združenih državah v zadnjih letih celo povečala, kar je posledica dejstva, da so mnoge ženske zaposlene samo noldnevno in da opravljajo slabše plačane službe. Samo tretjina poročenih žensk z delovno prakso je zaposlenih celodnevno, moških pa tri četrtine. Celodnevno zaposlene ženske pa zaslužijo povprečno po 3.500 dolarjev na leto, kar predstavlja 37 odst. celotnega družinskega dohodka.

Okrog 50 odst. službenih mest v pisarnah in služnostnih poklicih opravljaio ženske a le 14 odst. poročeni moški. V vsaki večji poklicni skupini zavzemaio ženske slabše plačana delovna mesta. A tudi tam, kjer opravljajo moški in ženske isto delo zaslužijo ženske povprečno manj kot moški. Temu je vzrok deistvo, da so moški zgolj iz stare navade višje plačani kot ženske, pa tudi to, da imajo ženske manj možnosti za napredovanje kot moški. To se bo morda počasi spremenilo, ker je v Združenih državah že zdaj v veljavi zakon ki določa za enak delovni učinek enake plačilo, neglede na spol.

Z Goriškega

S sosedne strani:

UMRL JE STOLNI ŽUPNIK ARNEJC

V ponedeljek, 24. julija, so pokopali na ljubljanskih Žalah bivšega stolnega župnika dr. Janka Arnejca. Pokojnik je ućakal 90 let. Preden je prišel v Ljubljano je bil dalje časa med najvidnejšimi predstavniki koroških Slovencev. Od nemćurskih oblasti je pretrpel marsikatero bridko uro.

Slovesne pogrebne obrede za pokojnega je opravil ljubljanski nadškof Pogaćnik. Pri pogrebu je bilo tudi dosti Slovencev s Koroškega, ki so prihiteli počastiti spomin enega izmed svojih odličnih predstavnikov.

PLANINSKI IZLET

Goriško slovensko planinsko društvo priredi v nedeljo in v ponedeljek dvodnevni družinski izlet na Pohorje. To pot si bodo izletniki ogledali glavna središća zelene Stajerske dežele; predvsem Celje, Maribor in Pohorje, kjer bodo prenoćevali v Mariborski koči. Priglašeni je že dosti udeleženec, tako da bosta vozila kar dva avtobusa.

POROKA

Prejšnji teden sta si pred oltarjem obljubila večno zvestobo gospodična Ana Vetrih, hći znane-ga goriškega lesnega trgovca Vetriha, in doktor kemije Karel Bresan iz Podgore.

Znanci in prijatelji voščijo mlademu paru vso srečo na novi življenjski poti.

Tragedije izobilja

(Nadaljevanje s 3. strani)

dojenček v zibelki in 2-letna deklica pa sta nato od lakote umrla v lepi beli vili sredi zelenja. Nihče ni slišal ne poka ne joka ubogih otrok. Tudi to je bila tragedija izobilja. Notranja in zunanja osamljenost, ki jo je povzročil egoizem, je zahtevala štiri smrtne žrtve. Če bi bila imela mlada zakonca prijatelje, ki bi jima bili mogli svetovati ali jima biti za vzgled v njuni stiski, bi najbrž ne bilo prišlo do tragedije. Toda želja po »blesteći izolaciji« obilja, in čim večja lagodnost ter zato zapiranje pred »nadležnimi« obiski znanec sta se kruto maščevala, tudi nad dva nedolžnima bitjema.

HUDE POSLEDICE EGOIZMA

Nerazumnost, lov za zabavami in egoizem imajo danes v naši zapleteni moderni industrijski družbi hujše posledice kakor nekdanj. Pijan ali brezobziren voznik je nekdanj le redkokdaj povzročil smrtno nesrečo. Danes se to gotovo konča s katastrofo, pri kateri pogosto najde smrt več ljudi in celo na desetine, če gre za voznike avtobusov ali drugih množičnih vozil. Nova doba zahteva izostren moralni čut in večji občutek odgovornosti od ljudi. Za brezobzirni egocentrizem in egoizem v sodobni družbi ni več mesta.

Kdor tega ne dojame in se ne ravna po tem, ni zrel za naš čas in predstavlja v njej anahronizem, pa čeprav nosi v žepu izkaznico »naprednih« organizacij

Pokristjanjenje Slovencev

(Nadaljevanje s 6. strani)

nulimi in največkrat že razpadajoćimi kiti, kar je verjetno prikazano (v risbah) v obliki razparane kože. Te na svoj način zvesto po naravi napravljene slike so torej molitve k višjim silam, naj jim čimvečkrat pošljejo poginulega kita kot naplavino.« (Dalje)

Spomini iz prve svetovne vojne

... 61 ... V RUSKEM UJETNIŠTVU ... Inž.-J. R. ...

Spremljal sem ga na dom, da mi posodi — kot dogovorjeno — nekaj knjig, ki jih je dobil kot knjižni dar »Njive«. Nekam podobno kot letni knjižni dar Mohorjeve družbe. Većinoma so bile krajše povesti, kot Mohorjeve večerniške, nekaj pa je bilo znanstvenih razprav, prikrojenih za širši krog bralcev. Poleg knjižnega daru — navadno 5-6 knjig — je bila revija Njiva, ki je izhajala mesečno in priobćevala leposlovne spise, poljudno znanstvene razprave, uganke, navodila za družabne kratkočasne igre in podobno.

Ko sva prišla domov, je bilo na mizi v dnevni sobi že vse pripravljeno. Pripravila je barinja. Cel kup, Zgoraj 10 nevezanih knjig, pod temi mesećni zvezki »Njive« do avgusta 1916, spodaj pa celi letnik 1915 mesećnika »Probuždenije«. Velik, luksuzen, leposlovni mesećnik, na dobrem, zelo bellem papirju, na zunaj še najbolj podoben velikim obliki »Dom in Sveta« iz let, ko je v njem izhajala Finžgarjeva povest »Pod svobodnim soncem«. Tudi vsebinsko sta si bila lista podobna. Politićnega lista ni bilo, saj Nikolaj Stepanović ni bil na takega naroćen in ga je bral le, kadar ga je kupil

na redkih poteh v mesto ali če mu ga je slučajno kdo prinesel. Ni bil tako radoveden kot mi.

Zahvalil sem se ravnatelju za uslugo v lastnem in v imenu prijateljev. Ko sem bil že v veži, se je oglasila barinja, češ da mi posebej priporoča »Probuždenije«, da ga ne pokvarimo, kar sem seveda obljubil.

Ko sem prišel v brlog — tako smo imenovali naše bivališće — ni bilo nikogar in sem bil tega vesel. Skril sem vse prineseno v posteljo. Je bolje, da začnemo pregledovati po večerji, ki je bila blizu. Takrat so se fantje umivali. Do večerje sem jim še lahko povedal, da se bomo v nedeljo odpeljali že ob 6. zjutraj in da nas popelje Čumak st. Vrniti se moramo do 4. ure pop. Za kosilo dobimo s seboj kos prašičje pećenke in kruh. Če bomo kaj pili, bomo za lasten denar. Mene bo nadomestoval Matfej Fomić zjutraj in popoldne. Ravnatelj bo šel jutri sam k učitelju in popu po zaostanke. Če jih še ne bi bilo, nam bo izplačal on enomesećno plačo, ki je polovićno že zaslužen.

(Dalje)

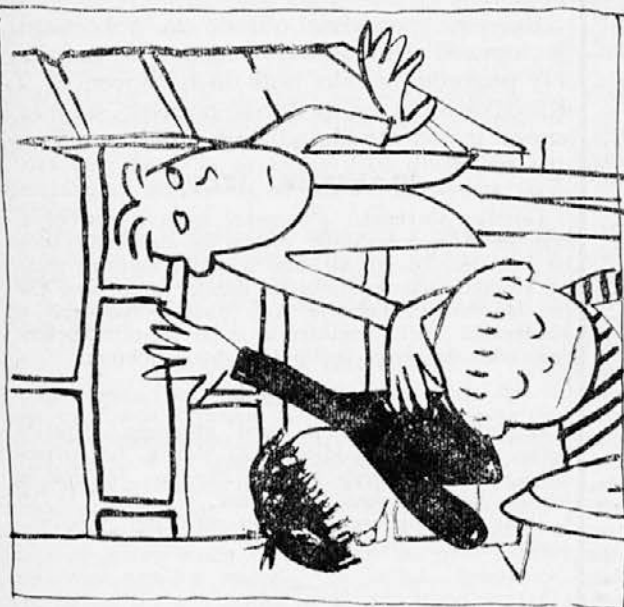
Srečka

Riše ANDREJ NOVAK

17

na podstrešju

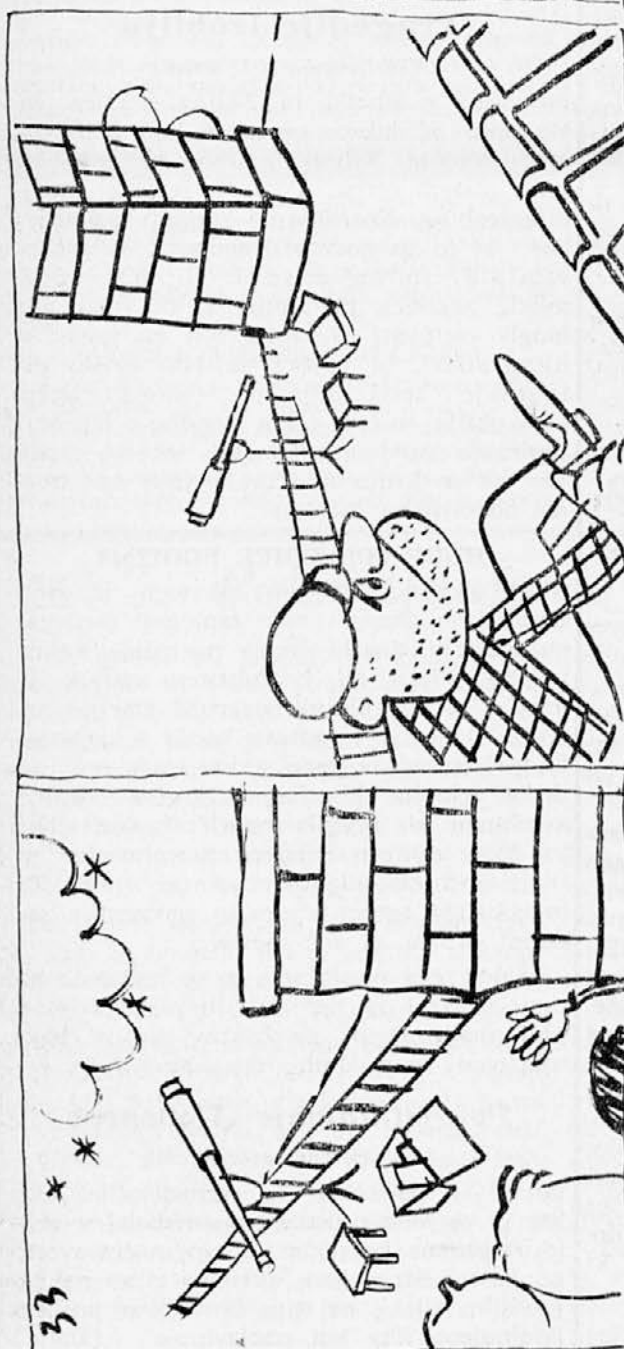
Piše TONE FORNEZZI

Vse se je odigralo bliskovito, v trenutku, kot na filmskem platu. Marko, Danko in Pik so se zavedeli šele, ko je bilo že vse mimo. Danko je tedaj brž stekel do betonske ograje na koncu strehe in se nagnil čez njo.

Počepnil je za ograjo in skrivoma pogledoval izza nje. Tedaj sta po prstih pritekla do njega še Danko in Pik.

»Skrijta se, da nas ne opazi!« je siknil Danko.

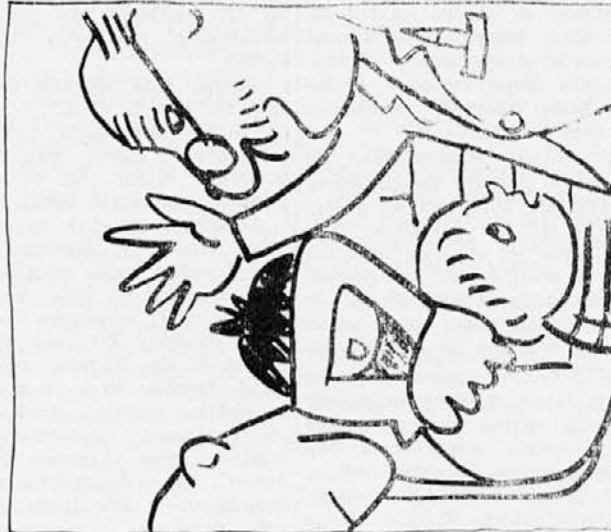

kasneje pa se je zavihtel na strešno ploščad plečat moški s čepico globoko na očeh, oblečen v obnošen karirast suknjič. Bliskovito se je ozrl okrog sebe, toda trojice prestrašenih fantičev ni opazil, ker so se zaprepadeni stisnili za podboje podstrešnih vrat. Mrkogliedi neznanec je zgrabil daljnogled, ga urno zložil in potisnil v kovček. Trenutek zatem je že z zaprtim kovčkom vred zlezal čez ograjo in izgubil navzdol.

33. Prav na robu strehe, tik ob nizki betonski ograjici je zraven štiroglatega dimnika stal na tri-nožnem stojalu kak meter dolg daljnogled, zraven pa nizek stolček in ob njem odprt kovček z razgrnjenimi mapami in knjigami v njem.

»Leksikon je v kovčku, vidim ga!« je šepnil Marko.

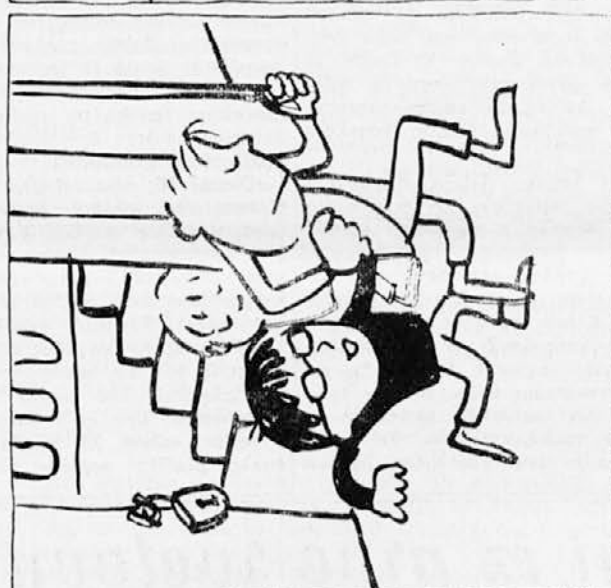
Toda v tistem trenutku se je izza ograje prikazala najprej ena roka in potem še druga, hip

stili po stopnicah. V drugem nadstropju so zdrveli tik mimo starejšega možaka, ki je zlagoma sopi-hal navzgor.

»No, kakšne so pa to manire? Uh, današnja mladina!« je zasopel obstal. Marko, Danko in Pik so še hitreje švigili po stopnicah in se zaustavili šele spodaj na ulici.

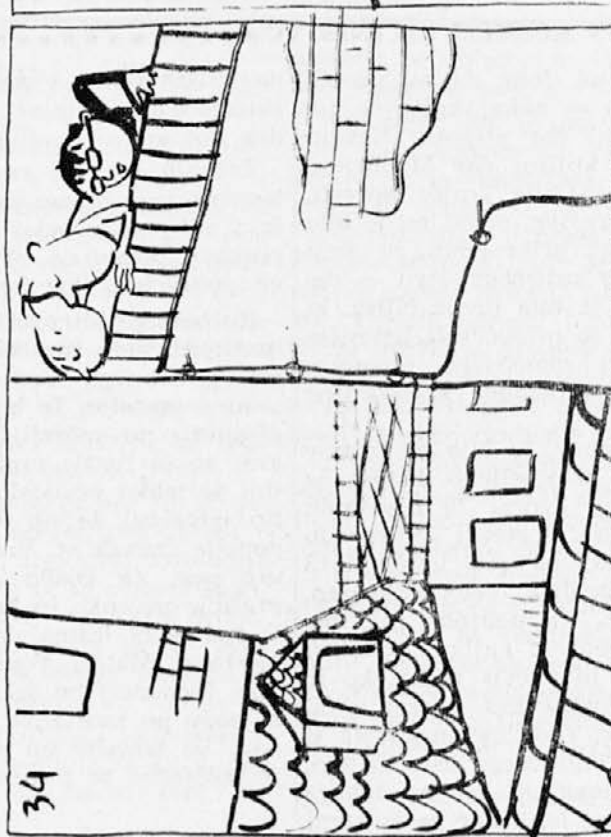
»On je bil, stari profesor!« je s težavo izdaval Danko.

stem suknjiču ni bilo več ne duha ne sluha. Na opečnati strehi pod njimi je bil spet spokojen mir, kot da se ni nikdar nič zgodilo.

»Čimprej od tod!« je polglasno dejal Danko. »Laško bi šel kdo nas osumil, da smo ukradli daljnogled in kovček.«

Brez besed so kradoma stekli čez streho in se, po pravici povedano, z malce mehkiimi koleni spu-

34. Izza betonske ograje na koncu strešne terase je napeto motrilo troje parov deških oči. Nič ni ušlo ostrim pogledom. Nepridipravu, ki se je s strešne terase spustil po strelovodu na nižjo poševno, opečnato streho in se previdno zmotovill s kovčkom vred v strešno okno in izgubil pod streho, se še sanjalo ni, da njegov podvig ni samo njegova skrivnost.

»Kaj sedaj?« je šepnil Pik, ko o lopovu v karira-